

mestne večnamenske stavbe

D

uvodnik
intervju
esej
predstavitev
prevodi

V Sloveniji se zgradi zelo malo celostnih urbanih kompleksov, ki bi vključevali različne programe in prostore, npr. stanovanja, poslovne in kulturne vsebine ali pa trg, ulico, pasažo. Tudi investicijsko povezovanje javnega in zasebnega interesa skoraj ni prisotno in ni videti, da bi se ta proces vsaj pričel uveljavljati. Nastanek mestne večnamenske stavbe je zaenkrat popolnoma prepuščen investitorjevi in arhitektovi predstavi o urbani vlogi stavbe, tudi takrat, ko je na strani naročnika javni kapital. V večini primerov dobivajo stavbe monofunkcionalne vsebine s preko vsake mere natrpanim programom na premajhni parceli - cilj je profit, mehanizmi vzpostavljanja nivojev javnega standarda in zaščite javnega interesa pa niso vzpostavljeni ali pa se v fazi izoblikovanja projekta zaobidejo. V takšnih pogojih so arhitekti prisiljeni postati le oblikovalci forme in mikrourbanizma parcele, vsebina in širši pomen pa je stvar naročnika.

Prednost hibridnih stavb je njihova mestotvornost. Večina hibridne arhitekture nastaja na podlagi pragmatičnosti in ekonomske računice investitorjev, ki izhaja bodisi iz programa, bodisi iz urbanizma oz. iz prostorskih danosti. Do dodane kvalitete pa pridejo stavbe s pomočjo arhitektov, ki se "znajdejo" na minskem polju administracije in uspejo prepričati investitorja, da bo bolj ambiciozen hibrid zanj ekonomsko učinkovit. Kljub vsemu pa prav ti redki spontani poskusi odpirajo pot, ki vodi do uveljavitve tipologije mestne večnamenske stavbe.

O sistematičnem razvoju mestne večnamenske stavbe v Sloveniji zato zaenkrat ne moremo govoriti. Smo šele v začetni fazi spontanega razvoja tipoloških hibridov, ki nastajajo iz potrebe po investiranju kapitala in na podlagi vzorov iz tujine. Javno - zasebno partnerstvo, ki je v razvitem svetu običajni način investiranja, je še v povojih. Uveljavljanje tipološko-funkcijskih hibridov otežujejo številni zakonodajni in lastniškopravni parametri, pa tudi pojavnost hibridne forme je skladna le z redkimi občinskimi prostorskimi zakonodajami. *M.D., U.L.*

Town Multi-purpose Buildings

In Slovenia, few integral urban complexes are built to include different programmes and spaces, such as flats, business and cultural contents, or, on the other hand, a town square, a street, or a passageway. Public and private interest affiliation for the purpose of investments is also practically non-existent with little indication for this process to begin to take root in the future. How a town multi-purpose building turns out is thus currently completely up to the investor and the architect and their perception of the urban role of the building, including when public money is being invested. In most cases, buildings feature monofunctional contents with overspilling programme regarding the size of the property - all in the name of maximising the profit, while the mechanisms of maintaining the level of public standard and the protection of public interest are either not in place or are circumvented in the design phase. Under such conditions, architects are left without a choice in being merely the designers of form and the property's microurbanism while the function and wider significance are solely in the hands of the investor.

The advantage of hybrid buildings is in their town-forming capability. Most hybrid architecture is the result of pragmatism and price-performance considerations of the investors, stemming either from the programme or from urbanism and the characteristics of the area. Beyond that, the added quality of a building depends on the architect to tip-toe his way through administrative minefields and to convince the investor that a more ambitious hybrid will also result in economic benefits. It is precisely these rare spontaneous attempts that are helping beat the path towards establishing of the typology of a town multi-purpose building.

As of yet, we cannot speak of systematic town multi-purpose building development in Slovenia. We are only in the initial phase of the development of typological hybrids, the creation of which is driven by the need for capital investment and modelled on similar projects from abroad. The system of public-private partnership, the most common financing model in the developed countries, is still in its infancy. The establishing of typological-functional hybrids is hindered by numerous parameters pertaining to legislation and property law status; furthermore, the materiality of the hybrid form only rarely complies with municipal spatial development legislation.

predstavitev

ab

- 01/ Barjanska vrata
- 02/ Stanovanjsko-poslovni objekt Maksimiljan
- 03/ Stanovanjsko-poslovna stavba ob Železni
ce sti
- 04/ Stanovanjsko-poslovni objekt Glazija
- 05/ Blok Radvanje

1.00

áb

predstavitev

barjanska vrata

arhitektura:
Dejan Bevc, mag. Andrej Černigoj, Janez Kuzman
sodelavci:
B. Tavčar, K. Živanovic Kavčič, V. Milosavljevic

investitor:
GPG d.d.
lokacija:
Ljubljana, Barjanska cesta
velikost objekta:
36.000 m²

leto:
2005

Foto: Dragan Arrigler

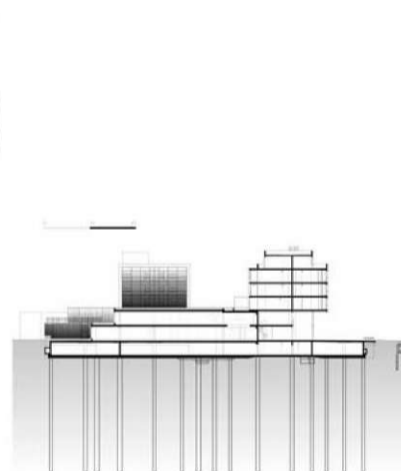
1.01

Vsekakor hiša, ki jo opazimo! Seveda čakajoč, da na vzhodni strani glavne južne vpadnice dobi ustrezno podporo, vendarle s svojo postavitvijo in izzivajočim volumnom izraža jasno stališče. Vhod v mesto naj bo poudarjen in če smo na Barju, naj bo vertikala, ki jo običajno pričakujemo - vendar položena! Samo tak volumen tudi logično ščiti eno naših prvih organiziranih nizko-gostih zazidav, ki je z dograditvijo vpadnice predtem postala nekako razgaljena. Poslovno-stanovanjska zgradba, ki brezkompromisno spremlja potek vpadnice, oblikuje zametek tržnega prostora na severu, ob križišču s Cesto v Mestni log, ki bo z dograditvijo predvidenega zadnjega odseka Jurčkove postalo še pomembnejše, mestotvorno. Nov, urbani, odprt prostor zamejuje podvojitev osnovnega volumna v notranjosti proti zahodu, ki pa se neha takoj zatem, ko ga ne vidimo več. Tu se začne transformirati v povsem drugo morfologijo, ki nagovarja drobnejše pletivo Murgel. Priča smo obratu pričakovanega, oziroma doslednosti zastavljenega: Če sta spodnji etaži proti Barjanki poslovni, tudi proti notranjosti poslovne površine s prelepimi izhodi na zeleni murgelski parter zasedajo pisarne. Nenavadna delitev na poslovne površine v spodnjih etažah ter stanovanja v zgornjih, ki na zelene strehe poslovnih le gledajo, je bila urbanistična zahteva.

Postavlja se načelno vprašanje kaj res s stanovanji v pritličjih večetažnih zgradb. Jim v parterju ponuditi izhod na atrij in tvegati nelagodje pogledov od zgoraj, ali stanovalcem v višjih etažah prepustiti le pogled na zelene strehe poslovnega dela zgradbe v pritličju? Spodnji dve poslovni etaži sta proti Barjanki jasno izraženi z visokim, mogočnim, povsem urbanim steklenim pasom. Lep kos pokrite promenade ob lokalih, ki že uspešno zapolnjujejo prazne volumne. Vhodi v stanovanjske sklope so jasno berljivi, lepo dimenzionirane veže pa vodijo v zelo racionalno zasnovana stopnišča. Stanovanja pač sledijo tržnim zahtevam, njihova zasnova pa dopušča spremembe, kar je vsekakor hvalevredno. Obsežni poslovni volumni so logično segmentirani. Če zahodni delzvebino in izgledom pušča nekatere odgovore odprte, vzhodni, cestni, jasno govori o tem, kaj hiša je. Fasadni plašč ne ponavlja danes že tako oguljene fraze izmikajočih se vertikalnih zasteklitev, ki se že kar nekaj časa pojavljajo na vseh mogočih vsebinah in v najrazličnejših prostorskih situacijah. Oblikovanje brez okolišenja govori o tem, čemu služi notranjost. Občasne cezure morda zelo literarno govorijo o razpokah barjanske zemlje, vendar je to v siceršnjem navalu ornamenta vsekakor poskus s podpisom! *J.K.*

Tloris pritličja

Prečni prerez

predstavitev

ab

Q
>
TO

ü
C
O
F
O
T
O
G
R
A
F
I
J
E
D
I
C
I
N
E

ab

predstavitev

stanovanjsko-poslovni objekt maksimiljan

arhitektura:	investitor:	leto:
Nande Korpnik	Maksimilijan d.o.o.	2005
sodelavci:	lokacija:	investicija:
Tina Škrinar, Matej Kainz,	Celje, Ljubljanska cesta 5	4.585.580 EUR
Črt Reberšak,	velikost objekta:	
Helena Krampuš	6.740 m²	

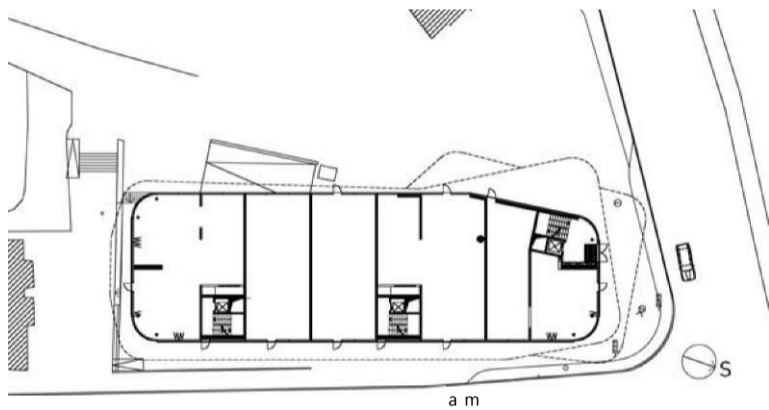
Foto: Miran Kambič

1.02

Korpnikov Maksimilijan je še ena postaja na njegovi uspešni poklicni poti. Vedno je osupljivo, kako mu uspe zadovoljiti pričakovanja naročnikov po ekspresivni arhitekturi, ki bo jasno in glasno izrazila njihovo potrebo po prepoznavnosti, hkrati pa realizirati strokovno korektno in prepričljivo arhitekturo. Slovenska moderna 30. let prejšnjega stoletja je bila v nasprotju z npr. francosko, kljub uporabi nove gramatike in sintakse, kontekstualna. Stanovanjsko-poslovni objekt Maksimilijan povzema nauk te nekoliko provokativne kontekstualnosti. Samozavestno se umešča v prostor mesta s pomočjo zaobljenih oblik in modernističnih pasovnih oken. V heterogeno urbano okolje se vpenja z oblikovnimi distorzijami, ki sledijo smerem v prostoru na robu historičnega mestnega središča. Idealna pozicija za Korpnikovo interpretacijo architecture parlante, ki je vedno dobro postavljena, hkrati pa tudi nekoliko robato duhovita. Horizontalno stereometrično preluknjano telo je nadgrajeno s steklenim komandnim mostom, ki skozi navtično metaforiko zagotavlja hiši njeno specifično identiteto. S svojo dinamično obliko in uporabo barve objekt osredinja mestni predel, povezuje njegove heterogene sestavne dele in ga na novo oblikuje v artikuliran mestni ambient.

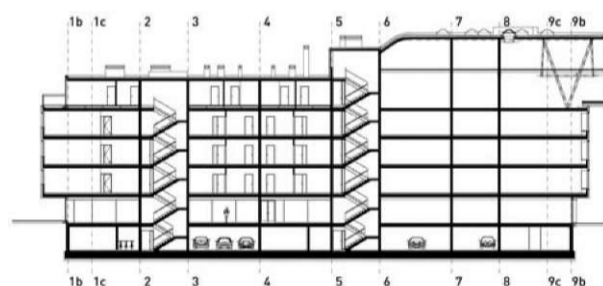
Konstrukcija je armiranobetonska, z velikimi previsi, ki se v zamikih nalagajo drug nad drugim. Vsi vogali so zaobljeni. Program je mešan, z lokali v pritličju, poslovnimi prostori v delu objekta, ki gleda proti križišču, ter stanovanji v preostalem delu hiše. Tlorisi so zasnovani pragmatično in racionalno.

Korpnik zna delati arhitekturo, ki s svojo neposrednostjo in ustvarjalno močjo uspešno previhari težave na poti do realizacije. Ko pa enkrat stoji v mestu, nezamenljivo sije arhitektovo avtorsko avro. *M. D.*

i_ra

Situacija

Prerez

predstavitev

ab

ab

predstavitev

stanovanjsko-poslovna stavba ob železni cesti

arhitektura:

Mojca Švigelj Černigoj,
mag. Andrej Černigoj

sodelavci:

D. Damjanič Radič, P. Slanič,
A. Demšar, E. Komac

investitor:

Sct Stanovanjski Inženiring

lokacija:

Ljubljana, Železna cesta

velikost objekta:

24.585 m²

leto:

2004

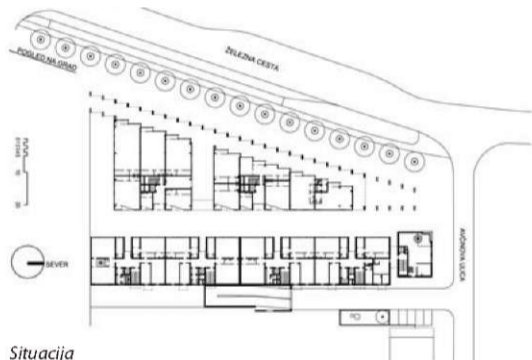
Foto: Miran Kambič

1.03

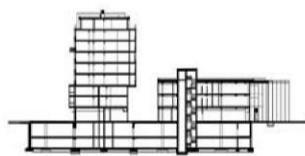
Kompleks zaključuje območje pozidave Župančičeve jame, katere zasnova izvira iz natečaja iz 80. let prejšnjega stoletja. Načrt je poskušal ponovno uvesti tradicionalno mesto z ulicami, karejsko zazidavo in mešanim programom. Večina stavb je zgrajena v že preživetem jeziku postmoderne, stavbe ob Železni cesti, ki so bile šele nedavno zgrajene, pa so se temu uspešno izognile. Gre za tri objekte - glavni stanovanjski blok, stanovanjski stolpič in nižji poslovni objekt z arkadami. Vse tri stavbe je treba razumeti glede na njihovo širšo urbanistično funkcijo. Stanovanjski blok zaključuje karejsko zazidavo, stolpič je eden od dveh vogalnih poudarkov trga ob vhodu v naselje, medtem ko poslovni objekt zapolnjuje trikotno parcelo, kije nastala med cesto in naseljem. Železna cestaje hkrati meja naselja, ki se preko ceste nadaljuje v nastajajoči park, meječ na Plečnikovo Navje. Po drugi strani pa Železna cesta predstavlja vzporedno os Bežigrada, saj povezuje glavno železniško postajo in se nadaljuje v Vojkovo, ki vodi mimo občinske stavbe vse do ljubljanske obvoznice.

Glavni trg želi delovati kot sodobna različica starih mestnih trgov s kavarnami, arkadami, vodnjakom, stanovanjski stolpič pa deluje kot urbanistični poudarek glavnega trga in po pojavnosti spominja na mestni stolp. Relativno majhen gabarit stolpiča omogoča, da je v vsakem nadstropju le eno stanovanje, kar je pri nas redkost. Glavni stanovanjski blok ima štiri vertikale s po tremi stanovanji na etažo. Glavna fasada je deljena na tri pasove. V spodnjih etažah je fasada temna, tam so bili prvotno predvideni poslovni prostori, sledi srednji pas z loggiami, na strehi so štiri razkošni penthousi. Tudi pet stanovanjskih nadstropij z loggiami je s temnejšim srednjim nadstropjem razdeljenih na dva pasova s poudarjeno horizontalo. Loggie se zapirajo z drsnimi paneli, ki so na zunanji strani iz aluminija, na notranji pa obloženi z lesom. Zadnja fasada stanovanjskega bloka je nepravilno členjena s pomočjo različnih oken, balkonov in barvnih plošev ter na ta način išče dialog z obstoječim karejem.

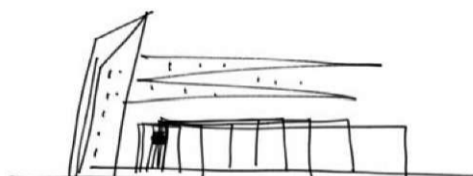
Nižji objekt pred blokom je namenjen poslovnim prostorom. Dvoetažni objekt je zastekljen, pred soncem pa ga ščiti arkada. Arkadna polja se stopničasto pomikajo proti Železni cesti in tako na eleganten način sledijo urbanistični osi proti železniški postaji in pogledu na Grad. A.H.

Situacija

Prerez

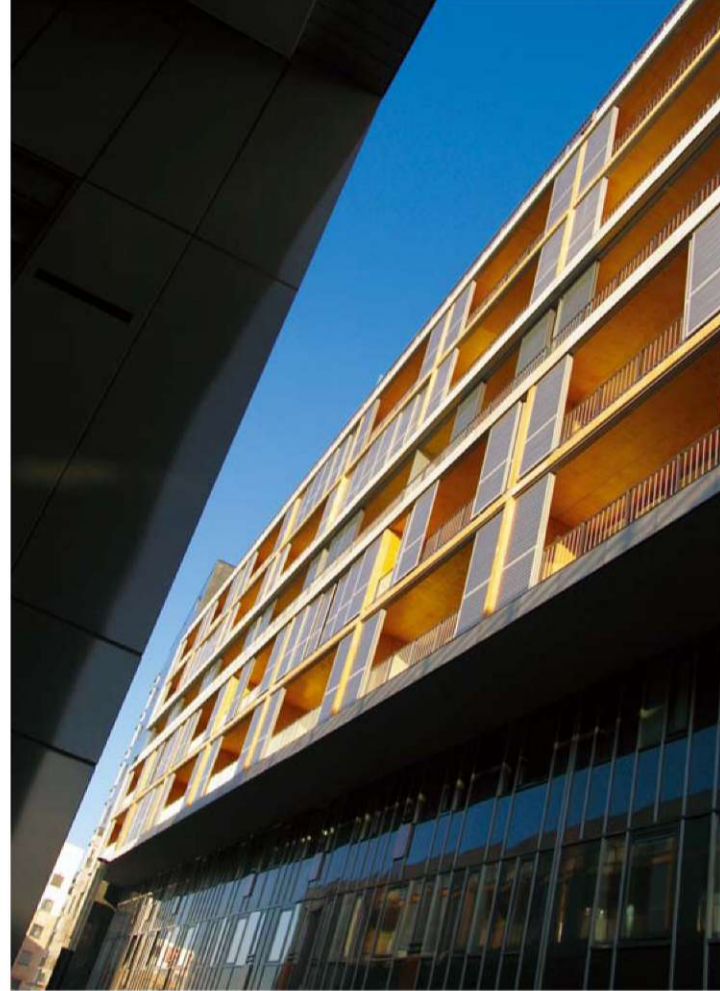

Skica

predstavitev

ab

01
>
rt3

J
C
E
C
E
C
E
C
E
C
E
C
E

ab

predstavitev

stanovanjsko-poslovni objekt glazija

arhitektura:
Marko Apollonio,
Nina Crljenko,
Lena Krušec in
Tomaž Krušec,
Arhitektura Krušec

sodelavec:
Rajko Bajc (OVP)
investitor:
Ingrad vng in Vegrad
lokacija:
Celje, Ljubljanska cesta

velikost objekta:
6.031 m²
leto:
2004
investicija:
cca. 4 mio EUR

Foto: Miran Kambič

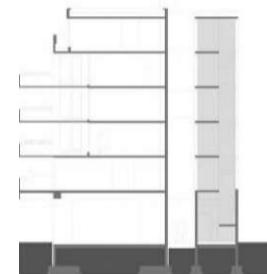
1.04

Novi blok stoji ob Ljubljanski cesti, tik pred vstopom v ožje mestno središče Celja. Postavljen je pravokotno na smer ceste. Členitev bloka je izrazita, lahko bi rekli kar deklarativno "pedagoška". To je najbrž hommage učenju konceptualno zasnovane arhitekture na ljubljanski arhitekturni fakulteti, kjer je Tomaž Krušec asistent pri profesorju Vodopivcu.

Gre za linearen blok. Kompozicija izhaja iz urbanistične postavitve. Čelni del ob cesti je glava, namenjena poslovnim prostorom, kar je logično spričo prestižnosti lokacije ob glavni mestni vpadnici, pa tudi spričo hrupa, ki ga le-ta povzroča. Poslovna glava je obdelana na urban način, z dragocenejšo fasadno opno iz steklenih lamel. Telo bloka je sestavljeno iz dveh vzporednih, med sabo povezanih lamel - južne, ki je namenjena stanovanjem, in severne servisne, kjer so vertikalne komunikacije, shrambe in drugi servisni prostori. Vmes nastane svetlobni kanjon, ki ga premoščajo vstopni mostovži. Zahodna, stanovanjska fasada bloka gleda na park pred šolo. Iztegnjeni balkoni priključijo na misel "belo moderno" in holandsko modo. Fasada servisne lamele je oblečena v kopilito steklo. To ji daje zaželen servisni značaj, pa tudi elegantno minimalistično estetiko. Stanovanjski blok predstavlja šolski primer kvalitetne stanovanjske gradnje v mestu. Prepričljiv je tako po tipološki inovativnosti kot po pojavnosti in bivalni kvaliteti stanovanj. Najbrž je investitor zadovoljen tudi z ekonomske plati, saj pri arhitekturi nikjer ne gre za razsipanje. Dražji materiali in obdelave so uporabljeni tam, kjer je to smiselno in potrebno. Realizacija je dragocena izkušnja za vse vpletene - za celjsko sceno stanovanjske gradnje, za srečne stanovalce pa tudi za mlada, obetavna arhitekta. *M.D.*

Tloris pritličja

Prerez

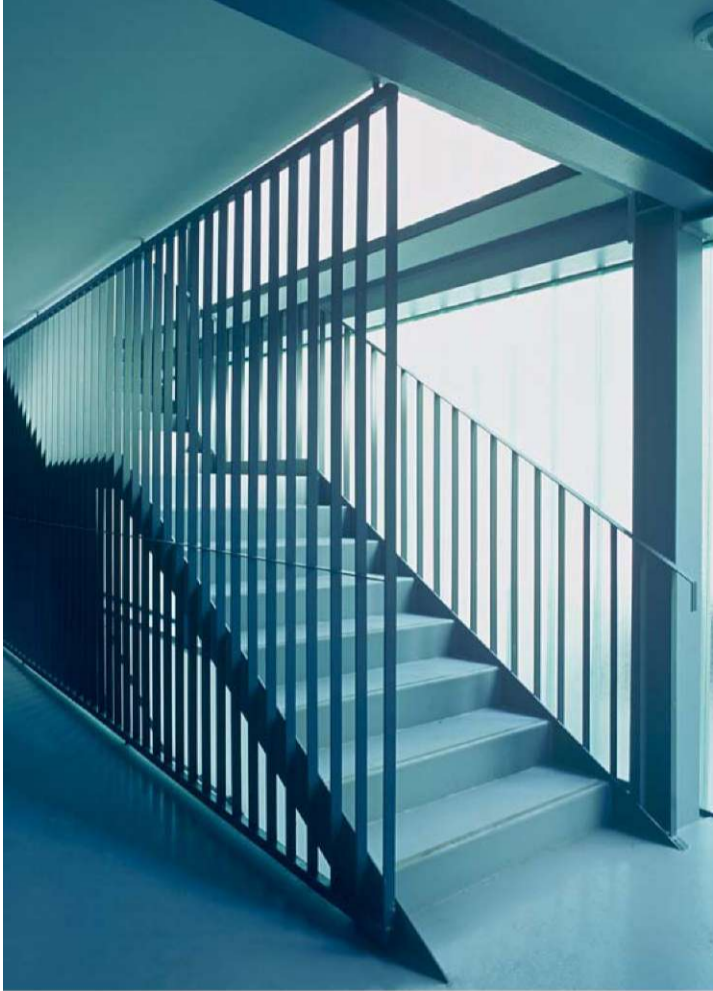
G

- e

predstavitev

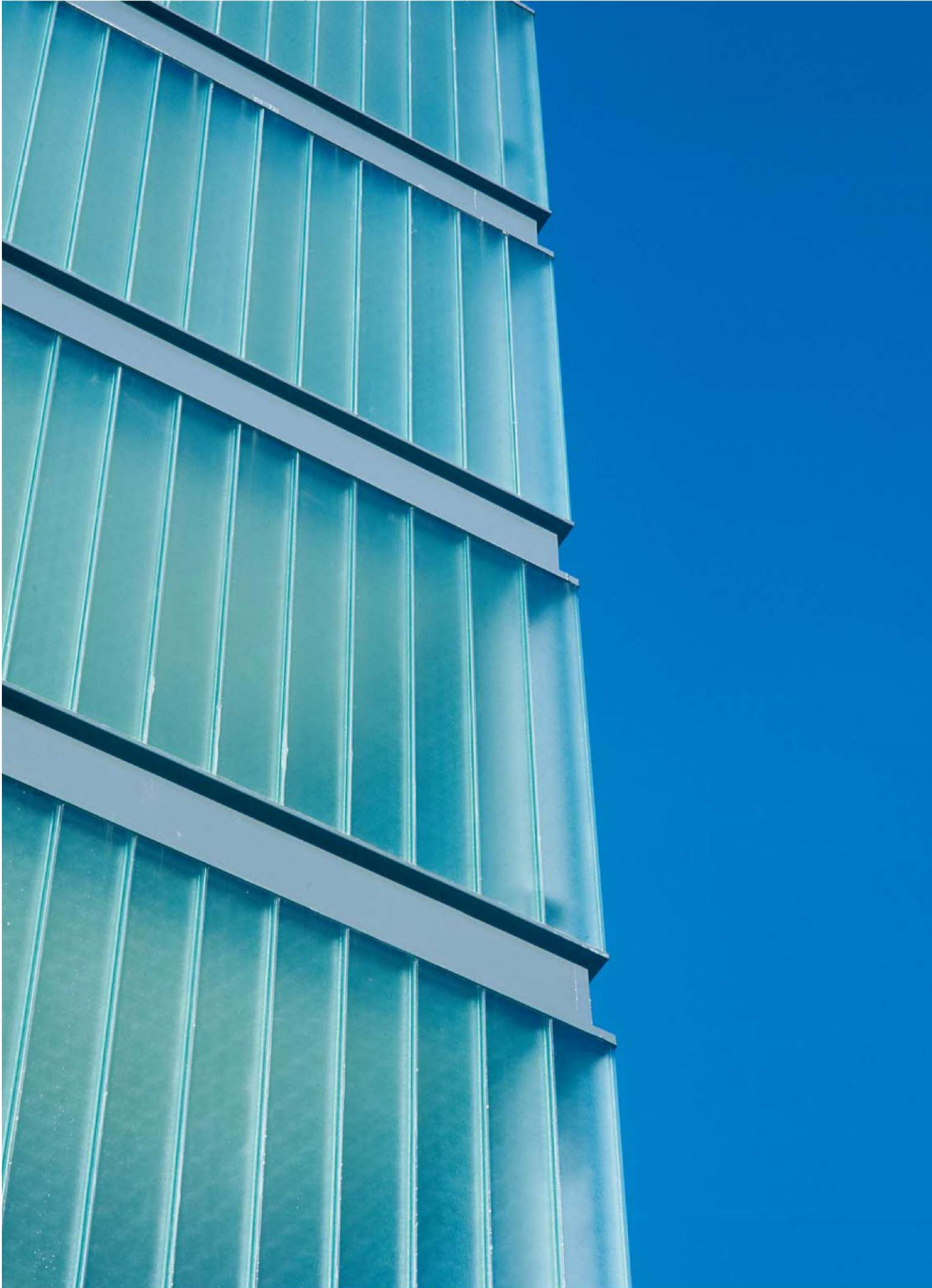
ab

-Q-

ab

predstavitev

predstavitev

